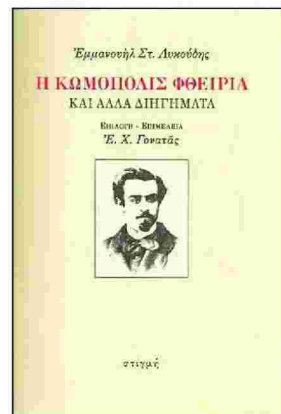
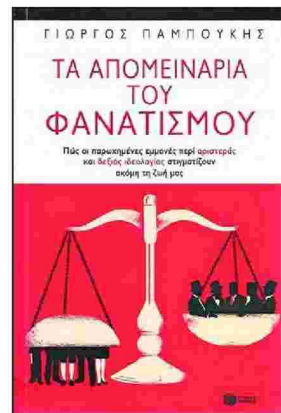
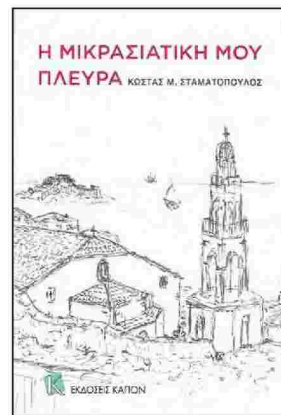

Κριτική - παρουσιάσεις: *Χαρίκλεια Γ. Δημακοπούλου*

ΥΠΟ τό πρίσμα της καταργήσεως των Λατινικών στα σχολεία, έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον τό ότι τό Κέντρο Έρευνας Έλληνικής και Λατινικής Γραμματικής της Ακαδημίας Αθηνών οργανώνει ειδικό Σεμινάριο Αρχαίας Έλληνικής και Λατινικής Γραμματικής με δώμητράς Έλληνες και ξένους καθηγητές, πού θά πραγματεύονται θέματα της ειδικότητός τους. Πληροφορίες γιά τούς ενδιαφερομένους στό Κέντρο (τηλ. 210 3664 630). Τά σεμινάρια θά γίνονται κάθε Πέμπτη.

***

– **Κώστας Μ. Σταματόπουλος, 'Η μικρασιατική μου πλευρά** (έκδ. Καπόν, σελ. 136, ευρώ 15). Τό βιβλίο παρουσιάζεται στό Βιβλιοπωλείο της Ραχήλ (Πλουτάρχου 22, Κολωνάκι), στίς 17 Οκτωβρίου, από τούς δημοσιογράφους κ.κ. Μαρία Καραβία, Αλέξανδρο Μασσαβέτα, τόν συνθέτη Άγγελο Τριανταφύλλου και τόν συγγραφέα. Είναι ένα εύσυνοπτο και πολύ εύχρηστο βιβλίο, πλούσια εικονογραφημένο, κυρίως από τό προσωπικό αρχείο του συγγραφέως, καθώς πρόκειται γιά οικογενειακές φωτογραφίες. Στίς σελίδες του παρελαύνουν διάφορα μικρασιατικά άστικά όνόματα, πού σέ πολλούς θά θυμίσουν πολλά. Οί ιστορίες πού συνοδεύουν τά πρόσωπα αυτά είναι άφ' ενός γενεαλογικού χαρακτήρος, κάτι εύνόητο γιά έναν καλόν ιστορικό όπως ό κ. Σταματόπουλος, και άφ' έτέρου προσωπικές αναμνήσεις είτε από πρώτο χέρι είτε από οικογενειακές άφηγήσεις. Πάρα πολλές από αυτές τίς αναμνήσεις διακρίνονται γιά τό χιούμορ και τό κέφι μέ τό όποιο έχουν γραφή. Δέν γελοιοποιούν ποτέ, αλλά πάντοτε μέ λίγο συναίσθημα και πολλή άγάπη πού διαφαίνεται από τό κείμενο παρουσιάζουν σπαρταριστές μορφές, μέ τόση ζωηρότητα πού ό αναγνώστης νομίζει ότι ίσως τούς γνώρισε ό ίδιος! Ιστορίες εύθυμες, ιστορίες πικρές πού έχουν πάντοτε σχέση μέ τήν τουρκική βαρβαρότητα, ιστορίες γιά μεταφυσικές έμπειρίες, κυρίως όμως ιστορίες γεμάτες Έλλάδα. Και όρθώς τονίζει έντόνως ό συγγραφέας ότι όί άστοί και μεγαλοαστοί πρόγονοί του από τήν Μικρασία και τήν Πόλη δέν είχαν τίποτε τό ανατολικό στην κουλτούρα τους. Δέν έγνώριζαν ρεμπέτικα τραγούδια και χορούς αναλόγους αλλά έναισθητο, μέ βαθειά ελληνική καλλιέργεια και γνώση των γαλλικών, μεταξύ βάλς και μα-

ζούρκας, γαλλικής ποιήσεως και λογοτεχνίας, μόδας από τό Παρίσι και πατριωτικών όνείρων. Πόσο πικρή είναι ή κουβέντα μιάς θείας του πού ξαφνικά, τό 1972, σέ μία συζήτηση, συνειδητοποίησε ότι είχαν πλέον περάσει 50 χρόνια από τήν Καταστροφή της Σμύρνης και έμολόγησε σπαρακτικά: «Πάνε κιάλας πενήντα χρόνια!... Δέν θά γυρίσουμε πίσω ποτέ!». Αιτή ή πίκρα διαποτίζει σέ φόντο όλο τό βιβλίο, αλλά ταυτοχρόνως ή ιδιότης του ιστορικού συγγραφέως δέν του έπιτρέπει νά φαντάζεται ποτέ ότι στην Μικρασία ή έστω στην Ίωνία είχαμε τό 1919 πληθυσματική κυριαρχία.

***

– **Τατιάνα Άβέρωφ, 'Εγκλημα στον Παράδεισο** (έκδ. Μεταίχμο, σελ. 272, ευρώ 14,40). Μέ πολλή καθυστέρηση παρουσιάζουμε αυτό τό ενδιαφέρον άστυνομικό μυθιστόρημα πού συνδυάζει μέ άριστο τρόπο τήν ένταση του θρίλλερ πρός τήν προσεκτική ματιά στίς ιδιαιτερότητες της ελληνικής έπαρχιας, ιδίως της Ήπειρου, από όπου κατάγεται ή συγγραφέας, κόρη του άειμνήστου Εύαγγελου Άβέρωφ. Έπειδή ή ίδια είναι κατά τίς σπουδές της ψυχολόγος, τό βλέμμα της είναι ιδιαίτερος διεισδυτικό στίς ψυχολογικές μεταπτώσεις των ήρώων της και στα προβλήματα μιάς κλειστής και άπομονωμένης κοινότητας στην σύγχρονη Έλλάδα της οικονομικής κρίσεως. Σέ όλα αυτά πλέκεται και μία έρωτική ιστορία πού έχει πολλές δυσκολίες γιά νά φθάσει σέ άισιο τέλος. Και σ' αλήθεια μένει άνοικτη μέχρι τήν τελευταία φράση του βιβλίου. Χρειάζεται μία διευκρίνιση: «Παράδεισος» είναι τό όνομα του φανταστικού χωριού πού διαμορφώνει ή συγγραφέας μέ στοιχεία από τήν Ήπειρο, αλλά και πολλές κοινωνικές παρατηρήσεις από άλλες άπομονωμένες μικρές κοινότητες όπως του Καστελορίζου.

***

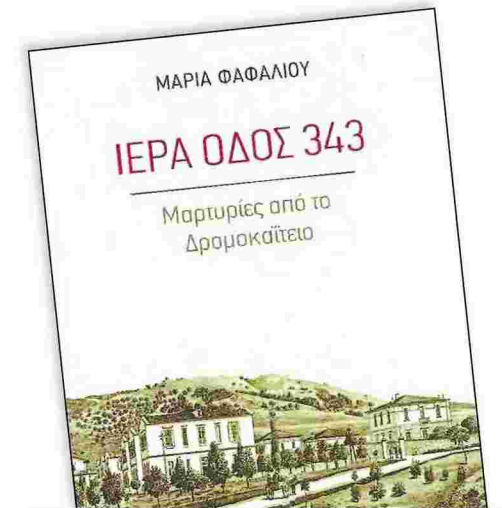
– **Γιώργος Παμπούκης, Τά απομεινάρια του φανατισμού. Πώς όι παρωχημένες έμμονές περί άριστερίας και δεξιάς ιδεολογίας σηματοδοτούν άκόμη τή ζωή μας** (έκδ. Πατάκη, σελ. 248, ευρώ 9,90). Ό γνωστός δοκιμολόγος και λόγιος, πολιτικός μηχανικός κατ' έπάγγελμα, κ. Παμπούκης μέ τό νέο του βιβλίο προσεγγίζει ένα πολύ ενδιαφέρον θέμα, δηλαδή τό κατά πόσον είναι δυνατόν νά γίνεται άκόμη

λόγος περί πολιτικών διαρρέσεων βάσει των κλασικών έννοιών της δεξιάς και της άριστερας. Έξηγει ότι ούτως ή άλλως, σήμερα τά πολιτεύματα μόνον μικτά είναι και συνεπώς μετέχουν και των δύο άντιλήψεων, καπιταλιστικής και κομμουνιστικής, έχουν υιοθετήσει λύσεις και από τίς δύο κοσμοθερίες και κινούνται σέ διαφορετικές παραμέτρους. Λαμβάνει παράδειγμα κυρίως από τίς δύο άναδυόμενες Δυνάμεις, τήν Ρωσία και τήν Κίνα και ταυτοχρόνως από τήν σημερινή εικόνα των ΗΠΑ πού φαίνεται νά ύποχωρούν σέ διαφόρους τομείς έξωτερικής δράσεως. Όμως ό συγγραφέας τοποθετεί τόν προβληματισμό του κυρίως σέ ζητήματα οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής, λημονώντας ότι όι προσδιορισμοί «δεξιά» και «άριστερά» είναι πολύ παλαιότεροι της άναπτύξεως του καπιταλιστικού συστήματος οικονομίας και συνεπώς πρέπει νά άναλυθούν κάπως εύρύτερα, μέ ιστορικό βάθος. Πάντως ό άναστοχαρισμός των άξιών της κοινωνίας μας είναι όπωσδήποτε άπαραίτητος.

***

– **Έμμανουήλ Στ. Λυκούδης, 'Η κωμολογία Φθειρία και άλλα διηγήματα** (έπιλογή-έπιμέλεια Έ. Χ. Γονατάς, έκδ. Σαγμή, σελ. 128, ευρώ 8,50). Πρόκειται περί άναθεωρημένης έκδόσεως πού είχε κυκλοφορήσει άρχικώς τό 1987. Έξ άλλου ό έπιμελητής της Έ. Χ. Γονατάς έχει άποβιώσει από τό 2006. Στο κομψό τομίδιο σχήματος τέλει περιλαμβάνονται τρία διηγήματα του Έμμ. Λυκούδη, ή νουβέλλα πού δίνει τόν τίτλο στην έκδοση και δύο άκόμη διηγήματα. Τό πολύ ενδιαφέρον είναι ότι ένώ τό πρώτο είναι γραμμένο σέ άκρα καθαρεύουσα και τά άλλα δύο σέ λογία δημοτική, τό ύφος του συγγραφέως παραμένει άναλλοίωτο. Και έχουν όλα μία έντονη γεύση της Έλλάδος του παρελθόντος, εκείνης πού περιέγραψαν όι συγγραφείς πρό του Α' Παγκ. Πολέμου. Ό Λυκούδης (1849-1925) είναι περισσότερο γνωστός γιά τά ναυτικά του διηγήματα, αλλά και γιά κοινωνικά μελετήματα και λογοτεχνικά έργα. Υπήρξε μεταξύ άλλων στενός συνεργάτης και άρθρογράφος της «Εστίας» επί μακράν σειράν έτών κυρίως μέ τό ψευδώνυμο «Φαίαξ». Τά διηγήματα του παρόντος τομίδιου είναι χαρακτηριστικά του ύφους και του τρόπου γραφής του, αλλά και της θεματολογίας του.

Δρομοκαίτιο

ΕΚΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ σέ νέα έκδοση (άνατύπωση) τό έξαιρετικό βιβλίο της κ. **Μαρίας Φαφαλιού, 'Ιερά Όδός 343. Μαρτυρίες από τό Δρομοκαίτιο** (έκδ. Άλεξάνδρεια, σελ. 464, ευρώ 21,20). Η πρώτη έκδοσις είχε κυκλοφορήσει κατά τό 1995 από τίς εκδόσεις Κέδρος, αλλά έχει έξαντληθή. Όρθή λοιπόν ή σκέψις της νέας έκδόσεως καθώς είναι ένα βιβλίο πού πρέπει όλοι νά διαβάσουν.

Η δομή του είναι πολύ προσεκτική. Τά πρώτα κεφάλαια αναφέρονται στα πρώτα βήματα του νοσοκομείου, στους λογοτέχνες και καλλιτέχνες πού νοσηλεύθηκαν εκεί, στα δεδομένα του Μεσοπολέμου και στα πρόσωπα, κυρίως νεαρούς στρατιώτες πού νοσηλεύθηκαν επίσης κατά συνέπειαν του Πολέμου του 1940-41. Οί άνθρωποι αυτοί είναι άπολύτως λησμονημένοι σήμερα, παρ' ότι έπλήρωσαν μέ τήν ψυχή τους τήν πολεμική προσφορά τους... Έν συνεχεία τό βιβλίο προσεγγίζει τούς διαφόρους τρόπους νοσηλείας, από τήν εισαγωγή των πρώτων ψυχοτρόπων φαρμάκων κατά τήν Μεταπολεμική περίοδο ως τήν εργασιοθεραπεία, τήν θεατρική πράξη ως νοσηλευτική άγωγή, τίς διάφορες τάσεις πού διεμορφώθηκαν κατά τίς δεκαετίες του 1960 και 1970, τίς νέες άντιλήψεις πού εισήχθησαν από τήν δεκαετία του 1980 γιά τήν άποιδρυματοποίηση, άλλοτε μέ έπιτυχία και άλλοτε όχι, και τίς νέες προοπτικές του 21^{ου} αιώνας.

Όμως όλα αυτά τά ζητήματα δέν θίγονται μέ κείμενο της κ. Φαφαλιού. Παρουσιάζονται μέ μαρτυρίες ίατρών, νοσηλευτών και άσθενών, κάποτε και συγγενών, ένώ γιά τούς λογοτέχνες έχουν έπιστρατευθή και μαρτυρίες συναδέλφων και φίλων τους. Τό βιβλίο επίσης κοσμείται από φωτογραφίες και κυρίως από πολλές εικόνες έργων των νοσηλευθέντων άτόμων πού μαρτυρούν, κυρίως μέσω της ζωγραφικής είτε τήν πάθησή τους είτε τήν μεγάλη εύαισθησία τους, πού ίσως ήταν ή αιτία της παθήσεώς τους. Σήμερα πού γνωρίζουμε πολλά περισσότερα γιά τίς ψυχικές παθήσεις, αισθανόμεθα φρίκη γιά τούς τρόπους άντιμετώπισεως των πασχόντων κατά τόν 19^ο και τίς άρχές του 20^{ου} αιώνας. Άλλά δέν πρέπει νά λησμονούμε ότι τόσα έν γνώριζαν τότε.

